

ВІДГУК
офіційного опонента доктора педагогічних наук, доцента
Цветкової Ганни Георгіївни
на дисертаційну роботу Коркішко Артема Володимировича
„Педагогічні умови формування професійного іміджу майбутніх
магістрів педагогіки вищої школи”,
поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність обраної теми.

Тема, що обрана Коркішко Артемом Володимировичем для своєї дисертаційної роботи, свідчить про усвідомленість, професійну зрілість дослідника, адже проблема формування професійного іміджу не отримувала достатньої уваги з боку пошукувачів. Актуальність дослідження обумовлені необхідністю модернізації процесу професійної підготовки майбутніх магістрів педагогіки вищої школи для забезпечення цілісного оновлення і приведення його у відповідність до тих змін, які відбуваються в соціальному, політичному, економічному, культурному просторі України, ураховуючи загальносвітові тенденції, а також упровадженням стратегії випереджувального розвитку особистості. Нове розуміння ролі магістра педагогіки вищої школи (професіонал, який орієнтується в наукових досягненнях, в інноваціях психолого-педагогічної науки, володіє різними технологіями навчання, виховання і розвитку студентів, здатний до саморозвитку, самовдосконалення, самомоделювання та самопроекування в різних сферах життєдіяльності в тому числі і свого професійного іміджу) зумовлює потреби конкретизувати методологічне, теоретико-методичне підґрунтя професійної підготовки майбутнього фахівця.

Вивчення професійної підготовки у закладах вищої освіти дають можливість зазначити, що існує розрив між традиційним розумінням функції вищого педагогічного закладу і сучасним уявленням про підготовку, професіоналізм, професійну компетентність, професійне "акме", професійний імідж майбутнього викладача; між необхідністю підвищення результативності іміджелогічної підготовки майбутнього магістра педагогіки

вищої школи в навчальній і позанавчальній діяльності та нерозробленістю педагогічних умов її ефективної реалізації в закладах вищої освіти.

Враховуючи це, стає зрозумілою актуальність дослідження, проведеного Артемом Володимировичем Коркішко.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі.

Здобувач досить переконливо аргументує свій науковий пошук аналізом актуальності поставленої проблеми, наявністю виявлених суперечностей і недостатнім рівнем її вивчення в педагогічному плані та розробленості змістово-методичного забезпечення.

Визначення об'єкту та предмету дослідження логічно пов'язане з його метою, яка, у свою чергу, цілком вдало деталізується в завданнях. Не викликає сумніву наукова новизна, ті позиції, що в ній сформульовані, безперечно, відповідають дефініції „вперше”. Не можна не виокремити в позитивному фонді й такий аспект дослідження, як його практичну значущість, тому що одержані результати роботи знаходяться в достатній готовності до впровадження в навчально-виховний процес закладів вищої освіти, що здійснюють фахову підготовку майбутніх магістрів.

Обґрунтованою і логічною є структура дисертації Коркішко А.В., яка презентована вступом, двома розділами, висновками, списком використаних джерел, додатками. Усі композиційні частини роботи відрізняються чіткою логікою викладу змісту дисертації без зайвих занурень і екскурсів у дотичні до дисертації проблеми.

Основні наукові результати дослідження.

Зупинимось на конкретних результатах дослідження Коркішко А.В.

На нашу думку, аналіз матеріалів першого розділу дисертації – „Теоретичні передумови дослідження проблеми формування професійного іміджу особистості професіонала”, засвідчує компетентність самого автора, його оволодіння загальними теоретичними питаннями формування професійного іміджу педагога як важливої педагогічної проблеми, що

розробляється сучасними дослідниками. Зокрема автором представлено ретроспективний огляд наукових досліджень із цієї проблеми з достатньо коректним і водночас критичним аналізом їх змісту. Розкрито ключові категорії досліджуваної проблеми: „імідж”, „професійний імідж”, „професійний імідж учителя”, „професійний імідж викладача”, „професійний імідж майбутнього педагога” з відповідними узагальненнями, висновками дотично проблеми дослідження. Такий докладний, досить прискіпливий аналіз досліджуваної проблеми дозволив дисертанту визначитися щодо власного трактування поняття „професійний імідж майбутнього магістра педагогіки вищої школи”.

Наукову цінність становить розроблена структура професійного іміджу майбутнього магістра ПВШ, складовими якої є: структурні компоненти (особистісний – із погляду самого майбутнього магістра (яким він прагне представити себе студентам, що хоче про себе заявити суспільству) та фаховий – із погляду вимог до викладача з боку держави та суспільства (яким вони уявляють педагога як просвітителя та носія освітнього досвіду), які включають: зовнішній (габітарний), внутрішній (внутрішня філософія), імідж-символіку, імідж-легенду, середовищний, індивідуально-особистісні якості, що визначають імідж, особистісний, вербальний, невербальний (кінетичний), продуктивний іміджі) та змістовні компоненти (стимулюючий, змістовний, поведінковий, аналітико-результативний).

Не менш важливим результатом, отриманим Артемом Володимировичем у процесі дослідження, є визначення ним критеріїв, показників і характеристика рівнів сформованості професійного іміджу майбутніх магістрів педагогіки вищої школи, які автор чітко та ґрунтовно розкриває, наголошуючи на їхньому взаємозв'язку та взаємообумовленості. Проведена здобувачем значна наукова робота прослідковується в розробці діагностичних методів для виявлення означених рівнів, що є безперечним науковим доробком.

Заслуговує на увагу ґрунтовно проведений констатувальний

експеримент, який проходив за трьома напрямками: перший – аналіз науково-методичного забезпечення щодо формування професійного іміджу майбутнього магістра ПВШ; другий – виявлення іміджевих знань і використання їх на практиці викладачами ВНЗ; третій – вивчення сформованості професійного іміджу майбутніх магістрів ПВШ, результати якого дозволили констатувати перевагу середнього та низького рівнів сформованості професійного іміджу в магістрів ПВШ і визначити напрями подальшого дослідницького пошуку.

Слід позитивно оцінити другий розділ дисертації, який присвячено теоретичному обґрунтуванню та експериментальній перевірці педагогічних умов формування професійного іміджу майбутніх магістрів педагогіки вищої школи. Важливим доробком Коркішко А.В. є обґрунтування та впровадження педагогічної моделі зазначеного процесу, яка може стати концептуальним орієнтиром для викладачів закладів вищої освіти в практичній реалізації системи роботи щодо формування професійного іміджу в майбутніх магістрів. Варто зауважити, що використання методу моделювання в дослідженні кандидатського рівня надає йому більшої наукової ваги.

Важливою і логічно вибудованою видається нам програма формувального етапу експерименту в якій представлено поетапну реалізацію комплексу педагогічних умов. Цілеспрямована робота охоплювала всіх учасників взаємодії – тут простежуються новаторські розробки автора, які вирізняються оригінальністю, дієвістю і водночас результативністю. Особливо вдалими засобами педагогічної діяльності, що сприяли формуванню професійного іміджу майбутніх магістрів ПВШ вважаємо застосування наукового гуртка „Імідж сучасного педагога – формула успіху”, участі в науково-практичних конференціях і розроблення власного маршруту успіху (психотехнологія „Путівник за маршрутом успіху”, проведення тижня з дисциплін тощо. Доречною, з точки зору повномірного висвітлення, є представлений семінар „Імідж сучасного педагога”, який сприяв розвитку професійного іміджу педагогічних кадрів, знайомив викладачів із техніками

створення та оперативного корегування іміджу за рахунок посилення в його структурі значущих, затребуваних у конкретній ситуації професійних характеристик. Результати педагогічного експерименту супроводжуються матеріалом у графічному зображенні, у вигляді таблиць, рисунків, які суттєво розширюють та унаочнюють змістовне поле дисертаційної роботи.

Достовірність результатів досліджень.

Зауважимо, що всі кількісні результати дослідження статистично обчислені, їх достовірність не викликає сумніву. Отримані позитивні результати та кількісні й якісні зміни, що відбулися в експериментальних групах у рівнях сформованості професійного іміджу свідчать про ефективність запропонованих автором педагогічних умов та їхню адекватність поставленим завданням і меті дослідження.

Результативність і вірогідність експериментального дослідження засвідчено довідками Державного вищого навчального закладу „Донбаський державний педагогічний університет” (м. Слов’янськ), Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, Державного закладу „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” (м. Старобільськ), Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, Державного вищого навчального закладу „Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди”, у яких відбулося впровадження результатів дослідження в практику роботи.

Для розв’язання поставлених завдань дисертантом опрацьовано достатню кількість наукових джерел: список використаних джерел містить 456 найменування, з них 8 – іноземними мовами.

Заслуговує на увагу повнота викладення здобувачем основних результатів дисертаційної роботи, які відображено в 18 одноосібних наукових публікаціях, серед яких: 7 статей у провідних фахових виданнях

України та виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз, 1 – у зарубіжному виданні, 8 – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій, 2 – в інших наукових виданнях. Цілком належною є повнота викладу дисертантом основних результатів дослідження, і це стосується як теоретичного обґрунтування певних нових для педагогічної науки теоретичних положень, так і їх експериментальної перевірки.

Значущість отриманих результатів для науки та практичного використання. Наукове значення дисертаційної роботи А.В.Коркішко полягає в тому, що теоретичні положення, практичні напрацювання, викладені в дослідженні, можуть бути використані в освітньому процесі закладів вищої освіти, що здійснюють підготовку фахівців педагогічного профілю; під час викладання дисциплін „Педагогіка вищої школи”, „Педагогічна майстерність та імідж викладача вищої школи”, „Професійний імідж викладача вищої школи”, „Духовна, професійно-педагогічна культура та етика викладача вищої школи” тощо; у процесі підвищення кваліфікації та перепідготовки учителів, вихователів, викладачів; під час створення підручників і навчально-методичних посібників, написання курсових, магістерських робіт.

Зазначимо, що висновки повністю відповідають поставленим завданням, їхня переконливість засвідчує самостійність й достатню наукову підготовленість здобувача.

Матеріали, подані в додатках, унаочнюють і підтверджують достовірність зроблених автором умовиводів, узагальнень, обґрунтувань і висновків.

Зміст дисертації, її завершеність і оформлення. Вважаємо, що здобувач на основі всебічного та глибокого аналізу проблеми розробив логічну структуру дисертаційної праці. Робота, загальний обсяг якої становить 350 сторінок, з яких 203 сторінки основного тексту, складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків і за структурою відповідає чинним

вимогам до наукових досліджень на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук.

У дисертації представлено аргументовані результати експериментального дослідження, що свідчать про суттєве зростання в експериментальних групах щодо контрольних всіх компонентів сформованості професійного іміджу магістрів педагогіки вищої школи. Вважаємо, що наукові положення й висновки, подані у роботі, мають необхідний рівень достовірності, що забезпечується значним обсягом теоретичного матеріалу, орієнтованого на запити системи вищої освіти. Загалом структура дисертації відповідає ustalеним вимогам до цього виду наукових праць: робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Дослідження добре продумане та структуроване; показано впровадження запропонованих нових ідей; досить повним є аналіз джерел, нормативних документів, практичного досвіду. Варто відзначити високий теоретико-методичний рівень роботи, адекватні теоретичні та емпіричні методи, значний практичний доробок. Робота написана науковим стилем, її оформлення відповідає наявним стандартам, у тексті роботи зроблено необхідні посилання на цитовані джерела. Опубліковані наукові праці повною мірою розкривають сутність і зміст ключових положень дисертації.

У дослідженні реалізовано мету, розв'язано всі дослідницькі завдання. Текст автореферату відповідає основним положенням дисертації та з достатньою повнотою відображає її зміст.

Дискусійні положення та критичні зауваження до дисертаційної роботи. У цілому позитивно оцінюючи наукове дослідження А. В. Коркішка, вважаємо за потрібне висловити певні **побажання та зауваження дискусійного характеру:**

1. Цілком виправданим видається звернення автора до вагомого масиву історико-педагогічної та наукової літератури щодо обґрунтування категорії „імідж”, але попри не зрозуміло на які саме наукові підходи робиться акцент

в презентованому дослідженні. Представлений матеріал можна було б подати більш узагальнено, зокрема виявити певні тенденції, періоди, етапи розвитку категорії «імідж», «професійний імідж».

2. Кваліфіковано розкрито ключові слова дослідження, водночас потребує увиразнення фаховий портрет магістра педагогіки вищої школи з урахуванням відповідних кваліфікаційних характеристик і вимог.

3. У п.п. 1.3. вдало та професійно описано констатувальний експеримент. Але, для констатувального експерименту обрано не велику вибірку студентів (69 з яких 36 – експериментальна група, 33 – контрольна група). Бажано було б для аналізу науково-методичного забезпечення щодо формування професійного іміджу майбутніх магістрів ПВШ використати контент-аналіз, що значно збагатило констатувальний етап дослідження.

4. У підрозділі 2.1. вдало схарактеризовано педагогічні умови формування професійного іміджу магістрів педагогіки вищої школи. Але в п.п.2.2. доречно було б більш чітко розкрито реалізацію кожної з запропонованих педагогічних умов формування професійного іміджу магістрів педагогіки вищої школи; конкретизувати, які методи педагогічної діагностики свідчать про забезпечення кожної з педагогічних умов.

5. У п.п.2.2. на стор.168-174 розкрито педагогічну модель формування професійного іміджу магістрів педагогіки вищої школи. Але в завданнях та в меті дослідження цю модель не представлено.

6. Враховуючи значний практичний доробок дисертанта, представлений навчально-методичними матеріалами (навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни „Педагогічна майстерність та імідж викладача вищої школи”, методичні матеріали для проведення семінарських і практичних занять, завдання для самостійної роботи студентів та інструктивні матеріали щодо їх виконання; навчально-методичне забезпечення наукового гуртка „Імідж сучасного педагога – формула успіху”; тематичний план і програма семінару „Імідж сучасного педагога” для педагогічних кадрів) щодо формування професійного іміджу майбутніх

9

магістрів, було б доцільним на основі узагальнення та систематизації підготувати та видати друком навчально-методичний посібник для тих, хто опікується проблемами формування професійного іміджу майбутніх викладачів.

Однак вважаємо вищезазначені зауваження такими, що не мають істотного впливу на якість дисертації, на загальну позитивну оцінку дисертаційної праці А. В. Коркішко, не знижують її наукової новизни та практичної цінності.

Висновок. Отже, дисертація „Педагогічні умови формування професійного іміджу майбутніх магістрів педагогіки вищої школи” є самостійною, завершеною науковою роботою, відповідає пп. 9, 11, 12, 13 „Порядку присудження наукових ступенів”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р., № 567 від 27.07.2016 р.), а її автор – Коркішко Артем Володимирович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки та психології
дошкільної освіти та дитячої творчості

Г.Г.Цветкова

Підпис
ЗАВІРЯЮ: зав.канцелярією
НПУ ім. М.П.Драгоманова
Підпис *Г.Г.Цветкова*
« 19 » 11 2018 р.